

Vec C-689/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

18. december 2020

Vnútroštátny súd:

Sofijski rajonen sad

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

18. december 2020

Žalobkyňa:

„Banka DSK“ EAD

Žalovaný:

RP

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Žaloba bankovej inštitúcie o zaplatenie zvyšnej sumy istiny, ktorej splatnosť nastala predčasne, a vzniknutých úrokov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Žalobkyňa žiada mesačné splátky v pohyblivej výške, ktoré neboli zaplatené v období od 24. októbra 2016 do 24. októbra 2017, a istinu neuhradenú k poslednému termínu splatnosti (9. marca 2019), ktorej splatnosť nastala predčasne, v celkovej výške 4 105,27 leva (BGN) (približne 2 100 eur), zmluvné úroky za obdobie od 24. septembra 2016 do 9. novembra 2017 vo výške 668,93 leva (BGN) (približne 340 eur), ako aj zákonné úroky z omeškania vo výške 84,06 leva (BGN).

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výška úrokovej sadzby, ktorú určila banka poskytujúca úver v rámci zmluvy o spotrebiteľskom úvere, závisí od toho, či spotrebiteľ s touto bankou uzavrel zmluvu o platobných službách spojených s touto zmluvou [ďalej len „vedľajšie plnenia“]. Podľa názoru vnútroštátneho súdu tým vznikajú nejasnosti pri uplatnení viacerých vnútroštátnych právnych predpisov o nekalej súťaži na túto zmluvu. To vyvoláva niekoľko skupín otázok, konkrétne či určité praktiky pri poskytovaní spotrebiteľských úverov v súvislosti so zľavami na úrokoch, ktoré sa poskytujú pri využití iných vedľajších plnení banky, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru, možno považovať za „nekalé“ v zmysle smernice 2005/29 o nekalých obchodných praktikách, do akej miery sa tieto praktiky majú posudzovať ako nekalé podmienky v zmysle smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a či sú splnené informačné povinnosti podľa smernice 2008/48 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere.

Prejudiciálne otázky

Vnútroštátny súd predkladá nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa článok 3 ods. 1 smernice 93/13/EHS v spojení s bodom 1 písm. e) a f) prílohy tejto smernice, ako aj článok 15 ods. 2 a 3 Charty základných práv vykladať v tom zmysle, že podmienky napriek požiadavke dobrej viery zakladajú povinnosti ku škode spotrebiteľa, ak podstatne zvyšujú náklady spotrebiteľa podľa zmluvy o úvere, pokiaľ spotrebiteľ každý mesiac neprevedie svoju mzdu [na účet] vedený v banke poskytujúcej úver, ak sa vezme do úvahy, že podľa zmluvných podmienok je povinný zriadiť záložné právo na svoju mzdovú pohľadávku bez ohľadu na to, ako a v ktorom štáte poberá mzdu?
2. V prípade, ak je odpoveď na prvú otázku záporná, má sa článok 3 ods. 1 smernice 93/13/EHS v spojení s bodom 1 písm. e) a f) prílohy tejto smernice

vykladať v tom zmysle, že podmienky napriek požiadavke dobrej viery zakladajú povinnosti ku škode spotrebiteľa, ak ukladajú spotrebiteľovi povinnosť nielen prevádzať svoju mzdu [na účet] vedený u predajcu alebo dodávateľa poskytujúceho úver, ale skutočne využiť aj iné služby predajcu alebo dodávateľa poskytujúceho úver?

3. V prípade, ak je odpoveď na druhú otázku kladná, akými kritériami sa musí vnútroštátny súd v zásade riadiť pri posudzovaní nekalej povahy? Majú sa vziať do úvahy najmä miera prepojenosti predmetu zmluvy o úvere s vedľajšími plneniami, ktoré má spotrebiteľ využiť, počet vedľajších plnení a vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa obmedzenia viazaných transakcií?

4. Platí zásada výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie, ako bola stanovená v bode 26 rozsudku 14/83, von Colson, aj pri výklade vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré upravujú iné právne oblasti (konkrétne predpisov o nekalej súťaži), ktoré však súvisia s právnou oblasťou, ktorej sa týka právny akt Európskej únie, ktorý vnútroštátny súd uplatňuje v konaní vedenom na tomto súde (v tomto prípade smernica 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách)?

5. Majú sa článok 7 ods. 2 v spojení s článkom 6 ods. 1 písm. d) smernice 2005/29/ES a článok 10 ods. 2 písm. f) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že podľa týchto ustanovení je zakázané uviesť nižšiu úrokovú sadzbu úveru v hlavnej zmluve o spotrebiteľskom úvere, ak poskytnutie úveru pri tejto úrokovej sadzbe úveru závisí od podmienok, ktoré sú stanovené v prílohe k tejto zmluve? Treba pri tomto skúmaní posúdiť spôsob, akým sú sformulované podmienky zníženia úrokovej sadzby úveru, zánik nároku na také zníženie, ako aj prostriedky, ktoré vedú k opätovnému zníženiu?

6. Má sa článok 5 ods. 2 písm. b) smernice 2005/29/ES vykladať v tom zmysle, že pri posudzovaní možnosti podstatného narušenia ekonomického správania spotrebiteľov sa má vziať do úvahy podiel banky, ktorá poskytuje spotrebiteľské úvery, na trhu so zreteľom na potreby spotrebiteľov, ktorí využívajú také produkty?

7. Má sa článok 3 písm. g) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že náklady podľa zmlúv súvisiacich so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, pri splnení ktorých sa poskytne zľava na úrokoch podľa zmluvy o spotrebiteľskom úvere, sú súčasťou ročnej percentuálnej miery nákladov úveru a majú sa zahrnúť do jej výpočtu?

8. Má sa článok 3 písm. g) smernice 2008/48/ES v spojení s článkom 5 smernice 93/13/EHS vykladať v tom zmysle, že v prípade nesplnenia záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv súvisiacich so zmluvou o úvere, ktoré je spojené so zvýšením úrokovej sadzby úveru, sa má ročná percentuálna miera nákladov tiež vypočítať podľa vyššej úrokovej sadzby úveru v prípade nesplnenia?

9. Má sa článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o úvere medzi podnikateľom a spotrebiteľom ako dlžníkom sa má považovať za neuvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o úvere a vnútroštátny súd musí uplatniť právne následky stanovené vo vnútroštátnom práve pre prípad neuvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere?

10. Má sa článok 22 ods. 4 smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že sankcia v podobe neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere stanovená vnútroštátnym zákonodarcom, podľa ktorej sa má splatiť len poskytnutá istina, je primeraná, ak v zmluve o spotrebiteľskom úvere nie je presne uvedená ročná percentuálna miera nákladov?“

Právne predpisy a judikatúra Únie

Článok 15 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 202, 2016, s. 389).

Článok 3 ods. 1 a článok 5 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), ako aj bod 1 písm. e) a f) jej prílohy

Článok 7 písm. 2, článok 5 ods. 2 písm. b) a článok 6 ods. 1 písm. d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) (Ú. v. EÚ L 149, 2005, s. 22).

Článok 3 písm. g), článok 10 ods. 2 písm. f) a g) a článok 22 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

Rozsudok z 10. apríla 1984, von Colson, 14/83, EU:C:1984:153, bod 26.

Rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, body 43 a 44.

Rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 78.

Rozsudok z 19. septembra 2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, body 48 až 50.

Rozsudok z 20. septembra 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745.

Rozsudok z 10. septembra 2020, A., C-738/19, EU:C:2020:687, bod 37.

Vnútroštátne právne predpisy

Vnútroštátny súd cituje viaceré vnútroštátne predpisy uplatniteľné v konaní. Relevantné časti najdôležitejších z týchto predpisov znejú takto:

Zakon za zadalženiata i dogovorite (zákon o záväzkoch a zmluvách)

Článok 149. Na zabezpečenie pohľadávky možno zriadiť záložné právo na... pohľadávku.

Zakon za zaštitu na protrebitelite (zákon o ochrane spotrebiteľa)

Článok 68c. Nekalé obchodné praktiky sú zakázané.

Článok 68d. (1)...

(4) Nekalé sú tiež klamlivé a agresívne obchodné praktiky....

Článok 68e. (1) Obchodná praktika je klamlivá, ak... je spôsobilá viesť do omylu priemerného spotrebiteľa, a to aj keď sú poskytnuté informácie vecne správne... .

(2) Okolnosti podľa odseku 1 zahŕňajú informácie o:

...

4. cene alebo spôsobe výpočtu ceny alebo existencii osobitnej cenovej výhody,

...

Článok 68f. (1) Obchodná praktika je tiež klamlivá, ak... opomenie podstatné informácie... .

(2) Klamlivá je tiež každá obchodná praktika, pri ktorej obchodník zamlčí... podstatné informácie alebo ich poskytne nejasným... spôsobom.

Článok 68h. Obchodná praktika sa považuje za agresívnu, ak... obtiažovaním, nátlakom vrátane... neprimeraného vplyvu podstatne mení alebo je spôsobilá podstatne zmeniť slobodu výberu alebo správanie priemerného spotrebiteľa... .

Článok 68m. (1) Spotrebiteľ je oprávnený odstúpiť od zmluvy s obchodníkom uzavretej na základe nekalej obchodnej praktiky, okamžite vypovedať túto zmluvu alebo ju bez súhlasu druhej zmluvnej strany zmeniť a žiadať náhradu škody podľa všeobecných predpisov... .

Článok 143. Nekalá podmienka v spotrebiteľskej zmluve je každé dojednanie, ktoré napriek požiadavke dobrej viery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach predajcu alebo dodávateľa a spotrebiteľa vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa tým, že:

...

9. vyžaduje, aby spotrebiteľ súhlasil s podmienkami, s ktorými sa pred uzavretím zmluvy nemohol oboznámiť,

12. ... oprávňuje predajcu alebo dodávateľa, aby zvýšil cenu, pričom spotrebiteľ v tomto prípade nemá právo odstúpiť od zmluvy, ak je konečná cena v pomere k cene, ktorá bola dohodnutá pri uzavretí zmluvy, príliš vysoká,

...

18. stanovuje podobné podmienky.

Zakon za potrebitelskia kredit (zákon o spotrebiteľskom úvere)

Článok 5. (1) V dostatočnom predstihu pred tým, ako sa spotrebiteľ zaviazne... zmluvou o spotrebiteľskom úvere, veriteľ... poskytne informáciu, ktorú spotrebiteľ potrebuje na porovnanie rôznych ponúk, aby sa mohol s dobrou znalosťou veci rozhodnúť, či zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavrie.

(2) Informácie podľa odseku 1 sa poskytnú prostredníctvom tlačiva „Štandardné európske informácie...“ podľa prílohy č. 2.

...

(4) Informácie podľa odsekov 1, 2..., ako aj všeobecné obchodné podmienky sa bezplatne poskytnú spotrebiteľovi jasným a zrozumiteľným spôsobom písomne alebo na inom trvalom nosiči... .

...

(7) V prípade zmluvy o úvere s variabilnou úrokovou sadzbou, pre ktorú sa používa referenčná úroková sadzba, veriteľ poskytne... spotrebiteľovi informácie o označení referenčnej úrokovej sadzby a mene jej správcu, ako aj o dôsledkoch pre spotrebiteľa, ktoré sú spojené s referenčnou úrokovou sadzbou, v samostatnom dokumente, ktorý sa pripojí k tlačivu „Štandardné európske informácie...“. Všetky dodatočné informácie, ktoré veriteľ... poskytne spotrebiteľovi, sa uvedú v samostatnom dokumente, ktorý sa pripojí k tlačivu podľa odseku 2.

...

Článok 10a. ...

(4) Druh, výška a činnosť, za ktoré sa vyžadujú poplatky a/alebo provízie, musia byť jasne a presne určené v zmluve o spotrebiteľskom úvere.

Článok 11. (1) Zmluva o spotrebiteľskom úvere je sformulovaná zrozumiteľne a obsahuje:

...

9. úrokovú sadzbu úveru, podmienky, ktoré upravujú jej uplatňovanie, a indexy alebo referenčné úrokové sadzby, ktoré sa vzťahujú na pôvodnú úrokovú sadzbu úveru, ako aj obdobia, podmienky a postupy týkajúce sa jej zmeny, pričom ak sa za rôznych podmienok uplatňujú rôzne úrokové sadzby úveru, uvádzajú sa vyššie uvedené informácie o všetkých uplatniteľných úrokových sadzbách úveru,

9a. metódu výpočtu referenčnej úrokovej sadzby podľa článku 33a,

10. ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom...,

11. podmienky splatenia úveru spotrebiteľom vrátane amortizačnej tabuľky s informáciami o... jednotlivých nesplatených sumách, ktoré sú splatné v rôznych úrokových sadzbách na účely splatenia,

12. informácie o práve spotrebiteľa v prípade amortizácie istiny na základe zmluvy o úvere s dobou určitou... vyžiadať si amortizačnú tabuľku s platbami, ktoré boli uskutočnené a ktoré sa majú uskutočniť,

...

14. všetky poplatky za otvorenie a vedenie jedného alebo viacerých účtov na uskutočňovanie transakcií súvisiacich s úverom (čerpanie úveru a platobné transakcie), pokiaľ otvorenie účtu nie je dobrovoľné...,

15. úrokovú sadzbu v prípade omeškania platnů v čase uzavretia zmluvy o úvere a spôsob jej úpravy a prípadne poplatky v prípade neplnenia zmluvy,

16. upozornenie na dôsledky omeškania s platbami pre spotrebiteľa,

...

18. prípadne záruky, ktoré spotrebiteľ musí poskytnúť,

...

Článok 19. (1) Ročná percentuálna miera nákladov spojených s úverom predstavuje súčasné a budúce celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom (úroky, iné priame alebo nepriame náklady, provízie, odmeny...), vyjadrené ako percento ročne z celkovej výšky poskytnutého úveru.

(2) Ročná percentuálna miera nákladov sa vypočíta na základe vzorca podľa prílohy č. 1, pričom sa vezmú do úvahy všeobecné ustanovenia a dodatočné predpoklady, ktoré sú tam uvedené.

(3) Pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov nie sú smerodajné nasledujúce náklady:

1. náklady, ktoré spotrebiteľ musí zaplatiť za nedodržanie akýchkoľvek záväzkov ustanovených v zmluve o spotrebiteľskom úvere,

...

3. náklady na vedenie účtu v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ... ostatné náklady na platobné transakcie, ak je otvorenie účtu dobrovoľné a náklady na účet boli zrozumiteľne a samostatne uvedené v zmluve o úvere alebo v akejkoľvek inej zmluve uzavretej so spotrebiteľom.

...

Článok 21. (1) Každá podmienka v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ktorá má za cieľ alebo následok obídene požiadaviek tohto zákona, je neplatná.

...

Článok 22. Ak nie sú splnené podmienky stanovené v... článku 11 ods. 1 bodoch 7 až 12 a 20 a v článku 11 ods. 2..., zmluva o spotrebiteľskom úvere je neúčinná.

Článok 23. Ak bola zmluva o spotrebiteľskom úvere vyhlásená za neúčinnú, spotrebiteľ splatí len čistú sumu úveru a nie je povinný zaplatiť za úver nijaké úroky alebo iné poplatky.

Článok 24. Pre zmluvy o spotrebiteľskom úvere platia aj články 143 až 148 zákon za zaštitu na potrebitelite (zákon o ochrane spotrebiteľa).

Článok 33. (1) V prípade omeškania spotrebiteľa je veriteľ oprávnený žiadať úroky len za sumu, ktorá nebola včas zaplatená počas obdobia omeškania.

(2) Ak sa spotrebiteľ omešká s platbami úveru, ktoré je povinný uhrádzať, kompenzácia z dôvodu omeškania nesmie prekročiť zákonnú úrokovú sadzbu.

...

§ 1. V zmysle tohto zákona:

„celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom“ sú všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní, odmien pre sprostredkovateľov úveru a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré priamo súvisia so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, ktoré sú veriteľovi známe a ktoré spotrebiteľ musí zaplatiť... .

Zakon za zaštita na konkurenciata (zákon o ochrane hospodárskej súťaže)

Článok 15. (1) Zakázané sú všetky... zosúladené postupy dvoch alebo viacerých podnikov, ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na relevantnom trhu, najmä tie, ktoré:

...

5. podmieňujú uzatváranie zmlúv s druhou zmluvnou stranou prijatím dodatočných záväzkov alebo uzavretím dodatočných zmlúv, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom hlavnej zmluvy alebo jej plnením.

(2) Dohody a rozhodnutia podľa odseku 1 sú neplatné.

...

(5) Existencia nekalých podmienok v spotrebiteľskej zmluve nemá za následok neplatnosť zmluvy, ak táto zmluva môže existovať aj bez týchto podmienok.

Článok 16. (1) Zákaz podľa článku 15 ods. 1 neplatí pre dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy s nepatrnými účinkami na hospodársku súťaž.

(2) Účinky sú nepatrné, ak spoločný podiel zúčastnených podnikov na trhu s tovarmi alebo službami, ktoré sú predmetom dohody, rozhodnutia alebo zosúladeného postupu, celkovo neprekročí nasledujúce prahové hodnoty:

1. 10 % relevantného trhu, ak si zúčastnené podniky navzájom konkurujú,

....

Článok 36. ...

(2) Je zakázané ponúkať alebo poskytovať prídavok k predávaným tovarom alebo službám bezplatne alebo zdanlivo za cenu iných tovarov alebo služieb. To neplatí pre: reklamné darčeky nepatrnej hodnoty... .

....

Článok 37a. (1) Každé konanie alebo opomenutie podniku so silnejšou vyjednávacou pozíciou, ktoré ako obchodná praktika v rozpore s dobrou vierou poškodzuje alebo je spôsobilé poškodiť záujmy strany, ktorá sa nachádza v slabšej vyjednávacej pozícii, a spotrebiteľov, je zakázané. Nekalé sú konania alebo opomenutia... ako uloženie neprímerane prísnych... podmienok... .

(2) Existencia silnejšej vyjednávacej pozície sa posudzuje s prihliadnutím na štrukturálne znaky relevantného trhu a na špecifický právny vzťah medzi dotknutými podnikmi s prihliadnutím na rozsah ich vzájomnej závislosti... .

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 9. marca 2016 uzavreli účastníci konania vo veci samej zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Žalovanému bola na základe tejto zmluvy poskytnutá peňažná čiastka vo výške 5 000 levov (BGN) (približne 2 550 eur) na dobu 36 mesiacov. Úver mal variabilnú úrokovú sadzbu vo výške súčtu šesťmesačného indexu EURIBOR a fixnej marže 7,606 %.
- 2 V čase uzavretia zmluvy dosahovala ročná percentuálna miera nákladov 8,2 %. Úver mal byť splatený v 36 mesačných splátkach, pričom výška každej z nich bola 159,24 leva (BGN) (približne 82 eur).
- 3 V bode 8 zmluvy o úvere je stanovené, že zmluvne stanovená počiatočná úroková sadzba slúži na reklamné účely a platí v prípade, ak žalovaný splní podmienky stanovené v prílohe č. 2 k zmluve. V prípade nesplnenia týchto podmienok sa fixná marža, ktorá tvorí úrokovú sadzbu úveru, zvýši z pôvodných 7,606 % na 14,356 % (t. j. o 6,75 %, pričom ročná percentuálna miera nákladov sa takto takmer zdvojnásobí).
- 4 Popri zmluve o úvere bola uzavretá aj zmluva o zriadení záložného práva na mzdovú pohľadávku, v ktorej žalovaný vyhlásil, že je zamestnaný v bulharskej spoločnosti na základe pracovnej zmluvy na dobu neurčitú.
- 5 V prílohe č. 2 k zmluve z 1. marca 2016, ktorú podpísal aj žalovaný, sú uvedené rôzne druhy zvýhodnení pre spotrebiteľské úvery.
- 6 Podľa bodu 1.1.1. tejto prílohy podmienky na využitie úrokovej sadzby vo výške 8,20 % ročne v prípade zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá slúži na reklamné účely, platia, ak dlžník:
 - a) prevádza svoju mzdu na účet zriadený v spoločnosti „Banka DSK“ EAD,
 - b) zriadi záložné právo na svoju mzdovú pohľadávku v prospech spoločnosti „Banka DSK“ EAD,
 - c) zriadi záložné právo na všetky svoje pohľadávky na účtoch vedených v spoločnosti „Banka DSK“ EAD v prospech tejto banky,
 - d) požiada spoločnosť „Banka DSK“ EAD o vydanie debetnej karty,
 - e) prihlási sa do systému online bankovníctva „DSK Direkt“ spoločnosti „Banka DSK“ EAD,
 - f) dostáva aspoň dva druhy upozornení pomocou krátkych textových správ (SMS) a
 - g) každý mesiac uhradí aspoň jednu faktúru za komunálne zásobovacie služby (elektrina, telefón, dodávka vody...) bezhotovostným platobným príkazom prostredníctvom spoločnosti „Banka DSK“ EAD alebo každý mesiac vloží

minimálnu mesačnú splátku vo výške 10 levov (BGN) na doplnkový dobrovoľný dôchodkový účet „DSK Rodina“.

- 7 Podľa bodu 1.2.1. prílohy č. 2 predstavuje úroková sadzba 8,70 % ročne, ak dlžník splní len podmienky podľa vyššie uvedených písmen a) až c). Ak sa plnenia podľa písmen d) až g) (ďalej len „vedľajšie plnenia“) nevyužívajú v dvoch po sebe idúcich mesiacoch, avšak dlžník splní podmienky podľa písmen a) až c), úroková sadzba úveru sa podľa bodu 9.1.2. prílohy č. 2 od ďalšej mesačnej splátky zvýši o 0,5 % a jej skutočná výška je opäť 8,70 % ročne.
- 8 V bode 9.1.1. prílohy č. 2 je stanovené, že ak sa v dvoch po sebe idúcich mesiacoch mzda dlžníka nevloží na jeho účet vedený v spoločnosti „Banka DSK“ EAD [t. j. nie sú splnené podmienky podľa vyššie uvedených písmen a) a b)], avšak splátka úveru sa uhradí na tento účet, úver sa od ďalšej splátky úročí úrokovou sadzbou 11,95 %. Pri oneskorenom zaplatení dvoch alebo viacerých splátok podľa bodu 9.1.3. úplne zanikajú úrokové zvýhodnenia uvedené v prílohe č. 2.
- 9 Bod 9.1.2 stanovuje, že pri pravidelnom splácaní úveru sa zvýhodnenia môžu „obnoviť“, ak dlžník opäť splní podmienky na ich využitie, tým, že predloží vyhlásenie spoločnosti „Banka DSK“ EAD. Nie je uvedené, či a za akých podmienok je také obnovenie povinné.
- 10 Podľa účtovného znaleckého posudku získaného v konaní žalovaný 24. októbra 2016 prestal uhrádzať splátky úveru. Znalec uvádza, že žalobkyňa v súdnom konaní úročila nesplatenú zvyšnú istinu od tohto okamihu do 24. decembra 2016 úrokovou sadzbou 14,687 % ročne, do 24. júna 2017 úrokovou sadzbou 14,682 % ročne a do 9. novembra 2017 úrokovou sadzbou 14,624 % ročne. Po tomto okamihu nastala predčasná splatnosť úveru a neúčtovali sa nijaké zmluvné úroky. Podľa informácií, ktoré poskytla banka, nesplnený úverový záväzok tvorí istina vo výške 4 105,27 leva (BGN), zmluvné úroky vo výške 668,93 leva (BGN) a úroky z omeškania vo výške 84,07 leva (BGN).
- 11 Je všeobecne známe, že mnohé bulharské úverové inštitúcie ponúkajú spotrebiteľom nižšie úrokové sadzby, ak spotrebiteľia prevádzajú svoju mzdu na účet vedený v banke poskytujúcej úver. Úvery sa tiež propagujú ako atraktívnejšie v porovnaní s trhovými podmienkami, pri ktorých nie je potrebné „prevádzať mzdu“ do banky poskytujúcej úver. Z toho možno vyvodiť, že na bulharskom bankovom trhu je veľmi rozšírenou praxou ukladať dlžníkom povinnosť nechať si vyplácať mzdu na účet vedený v banke poskytujúcej úver.
- 12 Žalobkyňa – „Banka DSK“ EAD – je jedna z najväčších úverových inštitúcií pôsobiacich na trhu, pričom podľa mediálnych informácií sa jej podiel na trhu vo výške približne 10 % pohybuje medzi prvým a druhým miestom. V konaní vo veci samej vnútroštátny súd uvádza, že si nevyžiadal nijaké informácie o podiele žalobkyne na trhu, keďže nie je jasné, či je táto okolnosť relevantná pre súdny spor.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 13 Podľa názoru vnútroštátneho súdu podmienky uvedené v prílohe č. 2 k spornej zmluve o spotrebiteľskom úvere predstavujú problém pre aplikáciu práva v konaní vo veci samej.

Nekalá povaha zmluvných podmienok

- 14 V prvom rade podľa vnútroštátneho súdu vzniká otázka, či sú podmienky týkajúce sa povinného využitia vedľajších plnení zlučiteľné s požiadavkou dobrej viery podľa článku 3 smernice 93/13, ak sa vezme do úvahy, že zmluva o úvere ukladá spotrebiteľovi zaťažujúci záväzok, ktorý zároveň poskytuje veriteľovi konkurenčnú výhodu.
- 15 Vnútroštátny súd najmä potrebuje výklad pojmu „ku škode spotrebiteľa“, ktorý je použitý v článku 3 smernice 93/13. Podľa jeho názoru je otázne, či je záväzok spotrebiteľa prevádzať svoju mzdu na účet vedený v banke, od ktorej si vzal úver, sám osebe nevýhodný pre spotrebiteľa a či je podmienka týkajúca sa využitia určitých vedľajších plnení (pričom niektoré z nich nie sú bezplatné) na účely dosiahnutia zníženia uplatniteľnej úrokovej sadzby vždy alebo len v určitých prípadoch v jeho neprospech.
- 16 Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu vzniká otázka, či je záväzok prevádzať mzdu na účet vedený v banke podľa práva Únie zakázaný. Dlžníkom v súdnom konaní je štátny príslušník tretieho štátu, ktorý pracuje pre bulharského zamestnávateľa, ale mohol by zmeniť svoj obvyklý pobyt. V tejto súvislosti by mohol záväzok prevádzať jeho mzdu na účet vedený v Bulharsku predstavovať prekážku výkonu jeho práva podľa článku 15 ods. 3 v spojení s článkom 15 ods. 1 Charty základných práv, konkrétne práva zamestnať sa v inom členskom štáte Európskej únie. V tejto súvislosti treba podľa názoru vnútroštátneho súdu zohľadniť skutočnosť, že vnútroštátne právo stanovuje aj iný prostriedok na zabezpečenie pohľadávky banky, konkrétne zriadenie záložného práva na mzdu, aké je v konaní vo veci samej upravené zmluvou.
- 17 V prípade, ak ustanovenia smernice 93/13 v zásade pripúšťajú, aby banka od spotrebiteľa vyžadovala, aby prevádzal svoju mzdu na účet vedený u nej, vzniká následne otázka, či je prijatie takého záväzku so zreteľom na požiadavku týkajúcu sa využívania vedľajších plnení nekalé.
- 18 Na zodpovedanie tejto otázky potrebuje vnútroštátny súd usmernenia, pokiaľ ide o to, aké kritériá má uplatniť pri posudzovaní nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa vedľajších plnení. Uvádza, že právo Únie neobsahuje nijaké ustanovenia, ktoré konkrétne zakazujú alebo obmedzujú možnosť obchodníka vyžadovať od spotrebiteľa uzavretie viazaných transakcií [RENDÁ, A. (coord.): Tying and Other Potentially Unfair Commercial Practices in the Retail Financial Service Sector. Final Report. 2009, Centre for European Policy Studies, s. 147 – 149, dostupné na

https://ec.europa.eu/finance/consultations/2010/tying/docs/report_en.pdf. Také ustanovenia existujú len v prípade transakcií medzi podnikmi – pozri článok 101 ods. 1 písm. e) ZFEÚ.

- 19 Viazané transakcie sú však podľa bulharského práva, presnejšie podľa článku 36 zakon za zaštitá na konkurenciata (zákon o ochrane hospodárskej súťaže, ďalej len „ZZK“) a všeobecne podľa článku 29 ZZK, zakázané. Vzhľadom na usmernenia Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorých pri uplatňovaní smernice 93/13 treba zohľadniť aj vnútroštátne predpisy na ochranu spotrebiteľa (bod 37 rozsudku vo veci C-738/19, A, ako aj tam citovaná judikatúra), by mal Súdny dvor určiť, či sa pri posudzovaní nekalej povahy podmienky v spotrebiteľskej zmluve majú vziať do úvahy aj vnútroštátne predpisy proti nekalej súťaži. Vnútroštátny súd zastáva názor, že pri posudzovaní nekalej povahy určitej podmienky sa majú zohľadniť vnútroštátne normy hospodárskej súťaže.

Výklad v súlade s právom Únie

- 20 Podľa vnútroštátneho súdu ďalej vzniká otázka, ako sa majú vykladať vnútroštátne normy proti nekalej súťaži so zreteľom na ustanovenia smernice 93/13.
- 21 Ustanovenia týkajúce sa zákazu viazaných transakcií podľa bulharského ZZK majú všeobecný charakter, ale nie sú stanovené nijaké konkrétne podmienky, za ktorých taký zákaz možno uplatniť. Bulharský zákonodarca stanovil zákaz nekalého získavania zákazníkov okrem iného nátlakom na uzavretie viazaných transakcií v článku 36 ods. 1 ZZK. Podľa článku 29 ZZK je tiež zakázané získavanie zákazníkov konaniami, ktoré sú nekalé vo vzťahu k iným podnikom. Cieľom týchto zákazov je v podstate zabezpečiť ochranu ostatných podnikateľov, ktorí priamo konkurujú podnikateľovi, ktorý koná protiprávne. Pokiaľ sú však nekalé obchodné praktiky zakázané a vzhľadom na vyššie citovanú judikatúru sa vnútroštátny súd napriek tomu domnieva, že pri posudzovaní nekalej povahy spotrebiteľskej zmluvy by musel zohľadniť aj tento zákaz.
- 22 Podľa vnútroštátneho súdu vzniká vzhľadom na široké možnosti výkladu článku 29 a článku 36 ods. 1 ZZK najmä otázka, či sa pri uplatňovaní zákazu nekalej súťaže, ktorý platí podľa vnútroštátneho práva, tento zákaz nemá vykladať len v súvislosti s pravidlami týkajúcimi sa nekalej povahy, pokiaľ ide o spotrebiteľské zmluvy, podľa smernice 93/13, ale aj v súvislosti s požiadavkami článku 38 Charty základných práv. Ak by existovala povinnosť podať taký výklad, vnútroštátny súd by musel vyložiť zákazy, ktoré platia podľa jeho vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže, tak, aby zohľadnil nielen záujmy súťažiteľov, ale aj záujmy spotrebiteľov.
- 23 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že podľa bodu 26 rozsudku vo veci 14/83, von Colson, povinnosť podať výklad v súlade s právom Únie platí, len pokiaľ ide o právne predpisy, ktoré vnútroštátny súd priamo uplatní v konaní, a že sa nevzťahuje na právne predpisy, ktoré majú iný predmet. V prejednávacom prípade

musí vnútroštátny súd posúdiť, či sú podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve nekalé podľa článku 143 zákon za zaštitu na potrebitelite (zákon o ochrane spotrebiteľa), ktorým sa do vnútroštátneho právneho poriadku preberajú požiadavky smernice 93/13. Tieto požiadavky zároveň treba preskúmať so zreteľom na všeobecné normy vnútroštátneho práva, ktoré neboli vydané priamo na vykonanie tohto právneho aktu Európskej únie, konkrétne so zreteľom na predpisy týkajúce sa nekalej súťaže. Pokiaľ však tieto posledné uvedené predpisy slúžia ako kritérium na uskutočnenie ochrany spotrebiteľa, vnútroštátny súd sa vzhľadom na zásadnú potrebu chrániť spotrebiteľa podľa článku [38] Charty základných práv domnieva, že vnútroštátne normy hospodárskej súťaže sa majú vykladať v súvislosti so záujmami spotrebiteľov. V neposlednom rade poukazuje na to, že cieľom ochrany hospodárskej súťaže je vytvoriť lepšie podmienky pre konečného spotrebiteľa.

Nekalé obchodné praktiky

- 24 Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (body 43 a 44 rozsudku vo veci C-453/10, Pereničová a Perenič, ako aj body 48 až 50 rozsudku vo veci C-109/17, Bankia) je uvedenie zmluvnej podmienky v dôsledku uplatnenia nekalej obchodnej praktiky v zmysle smernice 2005/29 jedným z prvkov pri posudzovaní nekalej povahy podľa článku 4 smernice 93/13.
- 25 Preto musí vnútroštátny súd preskúmať, či znenie zmluvných podmienok, ktoré sú súčasťou spornej zmluvy o úvere, predstavuje klamlivú obchodnú praktiku podľa článku 7 ods. 2 smernice 2005/29. Treba najmä odpovedať na otázku, či vždy ide o nekalú obchodnú praktiku, ak sa v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedie úroková sadzba úveru, ktorá sa vypočíta po odpočítaní všetkých zliav na úrokoch, ktoré sa uplatnia v prípade využitia požadovaných vedľajších plnení, a nie úroková sadzba úveru bez zliav na úrokoch, ktorá v zásade platí, a až následne sa bližšie určí úroková sadzba platná v prípade uplatnenia týchto zliav na úrokoch. Tiež treba objasniť, či súd pri posudzovaní nekalej povahy obchodnej praktiky musí vziať do úvahy aj znenie podmienok týkajúcich sa využitia a zániku zliav na úrokoch, ako aj možnosť spotrebiteľa zorientovať sa v takto konštruovanom systéme podmienok.
- 26 Túto otázku treba ďalej zodpovedať so zreteľom na to, či je také uvedenie úrokovej sadzby prípustné aj podľa ustanovení smernice 2008/48, najmä podľa jej článku 10.
- 27 Okrem toho podľa názoru vnútroštátneho súdu vzniká otázka, či má vnútroštátny súd pri posudzovaní otázky, či je obchodná praktika spôsobilá narušiť správanie spotrebiteľa pri výbere obchodníka v zmysle článku 5 ods. 2 písm. b) smernice 2005/29, vziať do úvahy podiel obchodníka, ktorý uplatňuje príslušnú obchodnú praktiku, na trhu. Je to tak preto, lebo v tomto konaní bola uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorou je osoba v zásade viazaná na dlhé obdobie a ktorá je spôsobilá podstatne narušiť správanie tejto osoby na trhu. Dlžník sa obracia na

(známejšie) úverové inštitúcie, ktoré sú bližšie k jeho pracovisku alebo bydlisku. To znamená, že by bol vo väčšej miere vystavený ponukám trhových subjektov, ktoré majú veľký podiel na trhu. Preto musí vnútroštátny súd určiť, či má pri posudzovaní otázky, či je obchodná praktika klamlivá alebo vyvíja tlak na spotrebiteľa, vziať do úvahy aj postavenie obchodníka na relevantnom trhu s tovarmi a službami.

- 28 V neposlednom rade vnútroštátny súd uvádza, že v tomto prípade ide o prax bánk, t. j. [právnických] osôb, ktoré získavajú finančné prostriedky pomocou vkladov verejnosti, rozšírenú na trhu. Preto by väčšie banky mohli získať viac záujemcov o úver a dosiahnuť, aby súhlasili s nevýhodnejšími podmienkami. Vzniká otázka, či by pri posudzovaní nekalej povahy obchodnej praktiky v prípade neexistencie dominantného postavenia na trhu (pričom v konaní sa nekonštatovalo ani netvrdilo, že žalobkyňa má také postavenie) mohol byť relevantný podiel na trhu.

Metóda výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov a dôsledky prípadne nesprávneho výpočtu

- 29 V tomto konaní vznikajú aj otázky predložené vo veci C-229/20, K, týkajúce sa spôsobu výpočtu a uvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov v prípade zmluvy o spotrebiteľskom úvere, keďže podľa článku 22 v spojení s článkom 11 ods. 1 bodom 10 zákon za potrebitelskia kredit (zákon o spotrebiteľskom úvere) je zmluva o spotrebiteľskom úvere, v ktorej nie je uvedená ročná percentuálna miera nákladov, neplatná a spotrebiteľ je potom povinný splatiť len sumu, ktorú skutočne dostal, bez úrokov a poplatkov.
- 30 V tejto súvislosti treba objasniť, či nepresné uvedenie výšky ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere treba posudzovať rovnako ako neuvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov. Podľa všetkého je to odvodené od požiadavky, aby podmienky v spotrebiteľských zmluvách boli sformulované jasne a aby sa každá nepresnosť vykladala v neprospech podnikateľa – článok 147 zákon za zaštitu na potrebitelite (zákon o ochrane spotrebiteľa) v spojení s článkom 24 zákon za potrebitelskia kredit (zákon o spotrebiteľskom úvere). Uvedenými ustanoveniami sa článok 5 smernice 93/13 a článok 23 smernice 2008/48 preberajú do vnútroštátneho právneho poriadku.
- 31 Súdny dvor Európskej únie už vo svojom rozsudku vo veci C-448/17, EOS KSI Slovensko, mal príležitosť rozhodnúť, že nejasne sformulovaná podmienka týkajúca sa výšky ročnej percentuálnej miery nákladov nespĺňa požiadavku článku 4 ods. 2 smernice 93/13 a konajúci súd je preto oprávnený neuplatniť také podmienky. V prejednávanom prípade vzniká otázka, či táto zásada platí aj vtedy, keď podnikateľ uvedie výšku ročnej percentuálnej miery nákladov nepresne (v prípade, ak skutočne ide o nepresnosť) s cieľom uviesť spotrebiteľov do omylu a ovplyvniť ich slobodu výberu.
- 32 Odpoveď na otázku, či nepresné uvedenie výšky ročnej percentuálnej miery nákladov treba posudzovať rovnako ako neuvedenie ročnej percentuálnej miery

nákladov, si vzhľadom na skutkové okolnosti sporu vyžaduje odpoveď na ďalšiu otázku, konkrétne na túto otázku: Majú sa náklady, akými sú náklady na balík vedľajších plnení dohodnutý v tomto konaní, zahrnúť do vzorca na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere? Určenie ročnej percentuálnej miery nákladov je úplne harmonizované článkom 3 písm. g) smernice 2008/48 a Súdny dvor preto musí objasniť, či výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov musí zahŕňať poplatky za vedľajšie plnenia, aké boli dohodnuté v zmluve medzi zmluvnými stranami.

- 33 V tejto súvislosti je dôležitá predovšetkým otázka, či uvedené vedľajšie plnenia „sú nevyhnutnou podmienkou na to, aby sa úver vôbec poskytol“, alebo majú za následok, že „poskytnutie úveru [vyplýva] z uplatnenia“ týchto vedľajších plnení. Pri zodpovedaní tejto otázky by mal Súdny dvor vziať do úvahy, že v tomto konaní síce nebola vznesená námietka, že žalovaný bol v súvislosti so získaním jeho súhlasu s poskytovaním vedľajších plnení uvedený do omylu, ale spôsob, akým sú sformulované podmienky týkajúce sa zliav na úrokoch, vyžaduje oboznámiť sa s mnohými podmienkami uvedenými v prílohe č. 2 k zmluve. Okrem toho treba mať na zreteli, že zmluvu možno uzavrieť bez vedľajších plnení, avšak za podstatne odlišných úverových podmienok, ako aj skutočnosť, že niektoré z týchto služieb (napríklad uhrádzanie faktúr za komunálne zásobovacie služby prostredníctvom aplikácie online bankovníctva) priamo nesúvisia s predmetom zmluvy o úvere.
- 34 Tento spôsob výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov vyvoláva niekoľko ďalších otázok. V prvom rade je otázne, či sa pri určovaní ročnej percentuálnej miery nákladov musí posúdiť cena za vedľajšie plnenia, ktoré nie sú súčasťou zmluvy o úvere. Ak by to nebolo tak, je otázne, či by sa zvýšená úroková sadzba, ktorá by sa musela platiť v prípade nevyužitia vedľajších plnení, nemala považovať za súčasť nákladov spojených s úverom (a teda aj za súčasť vzorca na určenie ročnej percentuálnej miery nákladov).
- 35 V súvislosti s dvoma vyššie uvedenými otázkami, konkrétne či je cena vedľajších plnení súčasťou vzorca na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov podľa zmluvy a či treba prípadne nepresný výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov posudzovať rovnako ako neuvedenie žiadnej ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve, je potrebné ďalej posúdiť, či v prejednávacom prípade vnútroštátne právo stanovuje primeranú sankciu za neuvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov. V bode [72] rozsudku vo veci C-42/15, Home Credit Slovakia, Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátne právne predpisy, ktoré stanovujú, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je neplatná z dôvodu nepatrných nepresností jej obsahu, môžu predstavovať neprimeranú sankciu v zmysle [článku 23] smernice 2008/48/ES. V tomto prípade je podľa názoru vnútroštátneho súdu otázne, či nepresné uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o úvere musí viesť k tomu, že spotrebiteľ bude oslobodený od svojho zmluvného záväzku platiť úroky a poplatky.